

VIBORG OG OMEGNS AMA- TØRARKÆOLOGER Program for 2011/2012.

I denne sæson har vi forsøgt os med at anskue arkæologien fra lidt anderledes vinkler, end vi plejer. Vi lægger ud med ikke mindre end at se på menneskets skabelseshistorie, hvor arkæologiske og andre vidnesbyrd skal hentes langt tilbage i tid og fra hele verden. Senere skal vi se på arkæologien i historisk og antropologisk perspektiv. Hvorfor opstod der overhovedet et arkæologifag? Til dels som et lille forspil hertil skal vi også omkring Viborg Museums historie og indleverede private samlingers betydning. Blandt mere traditionelle arkæologiske emner bevæger vi os fra det landsdækkende til det lokale via det dyrkede landskab, vikingerne omkring Limfjorden og Skiveegnens arkæologi.

Tid og sted.

Vi har mødedag den sidste onsdag i måneden, således at vi indgår i et samarbejde med øvrige foreninger og museet om at lave aktiviteter på museet hver onsdag. Møderne foregår kl. 19.30- 22 i museets foredragssal. Indgang via hovedindgangen. Der holdes en pause, hvor man kan drikke den medbragte kaffe.

OBS!

Ændringer i programmet: Lars Agersnap Larsen og Martin Mikkelsens foredrag bytter plads, så datoerne nu er:

Onsdag d. 26. 10. 2011.

Det dyrkede landskab i oldtid og middelalder.

Foredrag ved arkæolog Lars Agersnap Larsen, Viborg Museum.

Onsdag d. 29. 2. 2012.

Private samlinger og Viborg Museum.

Foredrag ved museumsinspektør Martin Mikkelsen, Viborg Museum.

Onsdag d. 28.9. 2011.

Menneskets odysse.

Foredrag ved Peter K. A. Jensen. Speciallæge i klinisk genetik ved Århus Universitetshospital. (FU).

Forfatter til den ultimative bog på dansk "Da mennesket blev menneske" om menneskets tilblivelse og udvikling. Læs evt. mere om Peter K. A. Jensen og emnet på hans hjemmeside:

<http://www.pkaj.dk/default.asp>

Mennesket har til alle tider haft et dybfølt behov for at finde en forklaring på sin herkomst. En tørst efter at forklare vores plads i naturen og at vide, hvor vi kommer fra - uanset om det drejer sig om det enkelte individ, nationen eller om arten - synes helt klart at høre til de grundlæggende træk ved vores psyke. Hvor kommer vi fra? Hvordan er vi blevet til det, vi er? Og hvor er vi på vej hen? Det er sådant stof, myterne er gjort af. Og ligesom myterne om vores oprindelse, som utvivlsomt har været med os længe før skrivekunsten blev opfundet for 5.000 år siden, bidrager hver ny viden, som videnskaben frembringer om vores begyndelse, til at tilfredsstille længselen efter at kunne besvare disse spørgsmål. Udforskningen af menneskets oprindelse og udvikling - palæoantropologien - er således i høj grad en offentlig videnskabelig disciplin, der optager praktisk taget ethvert menneske. Spørgsmålet om vores oprindelse er et emotionelt emne, der er dybt rodfæstet i vores sjæl side om

side med vores opfattelse af os selv som menneskelige væsener og af vores plads i den naturlige og sociale virkelighed, der omgiver os.

Onsdag d. 26. 10. 2011. (BEMÆRK NY DATO)

Det dyrkede landskab i oldtid og middelalder.

Foredrag ved arkæolog Lars Agersnap Larsen, Viborg Museum.

Landbrugets indførelse for 6000 år siden betød mere arbejde, men også mad til flere munde. Over de følgende årtusinder skete flere landbrugstekniske fremskridt i form af bl.a. nye afgrøder, nye driftsformer og nye redskaber til jordens bearbejdning, som muliggjorde bl.a. risikospredning og produktionsforøgelse, der påvirkede både levevis og sociale strukturer. Arkæologiske og arkæobotaniske undersøgelser har givet væsentlige indblik i disse landbrugstekniske fremskridt, og navnlig de sidste 10-15 års undersøgelser har på afgørende vis forandret den hidtidige opfattelse af det dyrkede landskab i jernalder, vikingetid og middelalder. Foredraget vil præsentere udvalgte landbrugstekniske fremskridt i det dyrkede landskab, især med henblik på perioden jernalder til middelalder.

Onsdag d. 30.11. 2011.

Arkæologien i Skiveområdet.

Foredrag ved museumsinspektør Inge Kjær Kristensen, Skive Museum. (FU). Inge Kjær Kristensen har tidligere været ansat ved Viborg Museum, og vi kender hende fra vores forenings første år, hvor hun holdt spændende og pædagogiske foredrag om arkæologiens tidsaldre.

I vores tur rundt til andre museumsområdets arkæologi er vi denne gang kommet til Skive museum. Vi skal høre om de generelle træk i egnens arkæologi, der især er præget af fund fra yngre stenalder og ældre bronzealder. Hvad er der kommet til af ny viden gennem de seneste 10 – 15 års arkæologiske undersøgelser? Det belyses gennem almene eksempler, hvor der nok også vil blive tid til at fortælle om nogle lidt mere spektakulære fund som den landskendte pragtfibula fra Kobberup.

Onsdag d. 25. 1. 2012:

Filmaften og generalforsamling.

Vi skal se et par arkæologiske dokumentarfilm.

Efter filmene vil der blive afholdt generalforsamling i foreningen, hvor der bl.a. vil blive diskuteret, hvorledes næste års program skal se ud.

Onsdag d. 29. 2. 2012. (BEMÆRK NY DATO)

Private samlinger og Viborg Museum.

Foredrag ved museumsinspektør Martin Mikkelsen, Viborg Museum.

Viborg Museums samling af arkæologiske genstande byggede fra starten på byens bedste borgerskabs private samlinger, der blev bragt til huse i forbindelse med et kongebesøg i byen, således som man kan opleve det på museets 150 års jubilæumsudstilling: "Kongen kommer" – vi må oprette et museum. Interessen for oldtiden bredte sig i befolkningen, og snart sagt hvert sogn fik en amatørarkæologisk samler, og mange af de nye selvejende landmænd havde flintøkser og mere til liggende i skrivebordsskuffen. I tidens løb er rigtig mange af disse større eller mindre samlinger havnet på museet. Martin Mikkelsen vil fortælle om et udvalg af samlingerne og vise eksempler på genstande fra dem. Vi får også et indblik i, hvad der sker med samlingerne, når de havner på museet, hvor kravene til registrering, dokumentation og konservering kan afføde en hel del arbejde.

Onsdag d. 28. 3. 2012.

Arkæologien set i historiens og antropologiens lys.

Foredrag ved Ole Højris, Århus Universitet, Afdelingen for Antropologi og Etnografi. (FU).

Med romantikken skabtes ideen om nationalstaten, byggende på borgerne, og denne nationalstat skulle forenes i en række fælles kulturelementer: fælles sprog, kultur, historie, religion, osv., som adskilte den ene nations borgers identitet fra andres. Denne identitet skulle så igen formidles til borgerne, så de gjorde den nationale identitet til deres egen. Formidlingen skete gennem skolen, som efter 1805 blev udbredt til alle, de

trykte medier som aviser, tidskrifter og bøger, og museer, hvor folkets arv i form af kunst og fortidsminder blev fremstillet for offentligheden eller dele af den.

Danmark får sin danmarkshistorie, og i første tredjedel af det 19. århundrede skiller arkæologien sig ud fra historien dels ved sit forsøg på at rekonstruere fortiden ud fra fund, der ikke kan relateres til skriftlige kilder, dels ved at betragte fundene som folkets efterladenskaber fra fortiden - for nogle deles vedkommende den guldalder, som f.eks. guldhornene kunne henvises til. For at sætte de arkæologiske fund i en sammenhæng, brugte arkæologerne beretningerne om den tids såkaldte naturfolk. Dette gav grundlag for antropologiens opståen i Danmark som studiesamlinger for arkæologer. I foredraget vil jeg sætte fire store arkæologiske fortællinger om Danmarks Oldtid i relation til det romantiske verdensbillede, som jeg mener, de afspejler - måske mere end fortiden.

Onsdag d. 25. 4. 2012.

Vikingerne omkring Limfjorden.

Foredrag ved museumsinspektør Bjarne Henning Nielsen, Vesthimmerlands museum, Aars. (FU).

I de seneste år er Limfjorden igen for alvor kommet i vikingetidsforskningens søgelys. Arkæologerne har opsporet et stort antal lokaliteter, der er i tæt tilknytning til selve fjorden som transportvej. Vi ser klart, at der har foregået en betydelig produktion af gods og genstande, som ikke har med landbrug eller fiskeri at gøre. Vi får nu bekræftet en teori om, at Limfjorden i vikingetiden blev benyttet som en korridor mellem de store stater i Vesteuropa og de store riger i øst langs Østersøen og langt ind i det russiske område. I Vesthimmerland ses blandt andet flere ladepladser endog på Lovns en mulig havn, ved Næsby en gravplads der repræsenterer det aristokrati, som garanterede sikkerhed og tog sig betalt herfor, og ikke mindst ser vi Harald Blåtands Aggersborg, der blev opført som et led i kongens erobring af ”Danernes mark og Norge med”. Foredraget vil handle om de nyeste resultater fra museernes arbejdsmark.

Viborg og Omegns Amatørarkæologer blev stiftet i 1990, idet en lille gruppe amatører da mødtes under uformelle former for at snakke arkæologi og for at deltage i Viborg Stiftsmuseums udgravninger. Siden har vi været 25-30 medlemmer af en egentlig forening, som stadig har de to typer aktiviteter som omdrejningspunkter. Vi laver hvert år et program med forskellige foredrag. Programmet for i år er vist på folderens øvrige sider. For dem der har lyst og tid, koordinerer vi deltagelsen i museets udgravninger, så det både bliver til gavn for museet og os. I det hele taget foregår aktiviteterne i tæt samarbejde med museet. En del af foredragene arrangeres desuden i samarbejde med Folkeuniversitetet. Markeret med (FU) ved det enkelte foredrag.

Kontingenter:

Almindelig kontingent	175 kr.
Familiekontingent	225 kr.
Pensionister og studerende	150 kr.

Entre for ikke-medlemmer ved alle arrangementer 20 kr.

Henvendelse kan ske til Henry Petersen tlf.: 86 67 46 03